

4. LEES- EN SCHRIJFMETHODE *SUCCESS!*

4.1 WAT IS *SUCCESS!* ?

Success! is de eerste schriftelijke, integrale lees- en schrijfmethode vanaf Instroom tot niveau 2F en is speciaal ontwikkeld voor laagopgeleide en laaggeletterde volwassenen. Volwassenen die Nederlands als moedertaal of als tweede taal hebben en aanspreekbaar zijn in het Nederlands. Dat betekent dat zij een spreekvaardigheidsniveau hebben van minimaal A2. Als het spreekvaardigheidsniveau lager ligt, kun je ook aan de slag met de methode SpreekTaal, zie hoofdstuk 5 in deze map.

De methode bestaat uit een brede verscheidenheid aan *Success!*-boekjes waarin situaties uit het dagelijks leven en de werkomgeving van volwassenen centraal staan. Daarnaast krijg je als taalvrijwilliger de Taalhulp bij *Success!*, een map met ondersteunend materiaal voor deelnemer en begeleider om schrijfproblemen aan te pakken en woordenschat te oefenen.

De methode maakt flexibiliteit en maatwerk voor de deelnemer mogelijk. De zelfredzaamheid van de deelnemer wordt gestimuleerd door functionele taaltaken aan de hand van herkenbare thema's en teksten voor volwassenen. *Success!* is een aanvulling op bestaande materialen van andere organisaties.

Success! is beschikbaar voor alle (vrijwilligers-)organisaties die werken met de aanpak Taal voor het Leven en onderdeel uitmaken van een lokaal taalnetwerk. Vrijwilligers die de basistraining voor taalvrijwilligers hebben gevolgd kunnen meteen aan de slag met *Success!*.

Uit welk materiaal bestaat *Success!* ?

Success!-boekjes

De methode bestaat uit een groot aantal boekjes, die verdeeld zijn over drie niveaus: (op weg naar) Instroom, (op weg naar) 1F en (op weg naar) 2F. Er komen steeds nieuwe boekjes bij. Uiteindelijk zullen er zestig verschillende boekjes beschikbaar zijn. Alle *Success!*-boekjes hebben dezelfde opbouw en bevatten opdrachten die passen bij het

thema, uit de dagelijkse praktijk van de deelnemers. Voorbeelden hiervan zijn het regelen van bankzaken, kinderen helpen met school of veilig werken. Zo kunnen deelnemers hun taalniveau verbeteren aan de hand van thema's die dichtbij hen staan. Deelnemer en taalvrijwilliger bepalen zelf welke thema's en opdrachten worden behandeld. Je kunt de boekjes binnen de verschillende niveaus in willekeurige volgorde gebruiken. Achter in elk boekje staan aanwijzingen voor taalvrijwilligers over de begeleiding van de deelnemers bij de opdrachten.

Op de website van Taal voor het Leven staat een overzicht van alle boekjes die beschikbaar zijn. Dit overzicht staat ook in de Taalhulp.

Vraag jouw contactpersoon bij de organisatie waar je actief bent om de gekozen boekjes voor de deelnemer te bestellen.

De Taalhulp bij *Succes!*

Omdat elke deelnemer eigen schrijfproblemen en een eigen woordenschat heeft, staan er in de boekjes van de methode *Succes!* geen aparte oefeningen rond bijvoorbeeld spelling, grammatica of woordenschat. In de Taalhulp bij *Succes!* vind je een uitgebreide set Taalkaarten rond allerlei veel voorkomende schrijfproblemen met uitleg en oefensuggesties. Hieruit kun je samen met de deelnemer de Taalkaart kiezen waar de deelnemer op dat moment het meeste baat bij heeft. De voorkant van de Taalkaart kan de deelnemer vervolgens opnemen in zijn map. We gaan ervan uit dat de deelnemer een eigen map heeft waarin hij of zij eigen lesmaterialen bewaart. De Taalkaarten bieden zowel de begeleider als de deelnemer houvast in het oefenen met schrijfproblemen.

Naast deze Taalkaarten vind je in de Taalhulp bij *Succes!* nog veel meer: aanwijzingen om de woordenschat van een deelnemer te vergroten en uitleg, voorbeelden en concrete suggesties om te oefenen met de schrijfproblemen van de deelnemer. Deze suggesties staan op de achterkant van de Taalkaarten.

Uitgangspunten van *Succes!*

Uitgangspunt 1: gemaakt voor taalvrijwilligers

Elke taalvrijwilliger is anders. De één heeft onderwijservaring en kennis van didactiek, maar anderen juist niet. Door de opzet van *Succes!* en de training die erbij hoort is de methode geschikt voor alle taalvrijwilligers, ongeacht de mate van ervaring die ze hebben met het begeleiden van deelnemers.

Het werken met *Succes!* kost weinig voorbereidingstijd voor de taalvrijwilliger. Er is daarom ook geen aparte handleiding voor de vrijwilliger, maar achterin elk themaboekje staat per opdracht een uitleg of instructie.

Uitgangspunt 2: heldere opbouw

De *Succes!*-boekjes zijn er op drie niveaus:

- Op weg naar Instroom
- Op weg naar 1F
- Op weg naar 2F

De niveaus worden doorgaans vastgesteld door de coördinator of taalpuntdocent. Je hoeft dat als taalvrijwilliger niet zelf te doen. Meer informatie over taalniveaus vind je in hoofdstuk 2.6 van deze map.

Elk boekje heeft 12 opdrachten. Binnen die opdrachten is een vaste opbouw:

- In de eerste 10 opdrachten wisselen lees- en schrijfoopdrachten elkaar in vaste volgorde af.
- Opdracht 11 is altijd een spreekopdracht.
- Opdracht 12 is altijd een woordspel, zoals een puzzel.

Het VUT-model komt in elk boekje terug. De boekjes starten met het onderdeel 'voorkijken', waarin wordt bekeken welke opdrachten aan bod komen. Vervolgens gaat de deelnemer aan de slag met de opdrachten. Aan het eind van de boekjes zit het onderdeel 'terugkijken'.

Achterin staan per opdracht instructies voor de begeleider. Meer informatie over de opbouw van de boekjes vind je in hoofdstuk 4.2 van deze map.

Uitgangspunt 3: relevant en praktijkgericht

De oefeningen in *Succes!* zijn altijd gericht op de dagelijkse praktijk van de deelnemer. Zo kan de deelnemer oefenen met het invullen van een sollicitatieformulier of het lezen van een energierekening.

De deelnemer kan oefenen met thema's en situaties uit verschillende contexten (dagelijks leven en werk). De boekjes variëren in thema van 'waar doe jij je boodschappen?' tot 'zonder werk'.

De teksten zijn (semi-)authentiek. Het zijn teksten die de deelnemer in zijn dagelijks leven of op zijn werk kan tegenkomen. Soms zijn de teksten wat aangepast aan het taalniveau van de deelnemer, maar het uitgangspunt is geweest om zo weinig mogelijk aan een tekst te veranderen. Authenticiteit gaat vóór aanpassingen.

Als taalvrijwilliger kun je sommige opdrachten nog praktijkgericht maken voor jouw deelnemer. Bijvoorbeeld: een opdracht waarbij een deelnemer een formulier van de ING moet invullen terwijl hij bij ABN-AMRO zit, kan praktijkgericht worden gemaakt door zelf een formulier van ABN-AMRO te halen of op te zoeken op internet.

Uitgangspunt 4: maatwerk

Maatwerk d.m.v. de flexibiliteit in en binnen de boekjes:

- *Succes!*-boekjes zijn genummerd, maar er is geen vaste volgorde waarin de boekjes gebruikt moeten worden. De deelnemer kan uit de boekjes van zijn niveau een thema kiezen dat hem aanspreekt en uit dat boekje opdrachten maken. Ook het maken van de opdrachten binnen de boekjes is flexibel. De opdrachten hoeven niet allemaal te worden gemaakt en ook niet in een vaste volgorde.

- Omdat bij de meeste deelnemers het leesniveau hoger is dan het schrijfniveau, is het leesniveau bepalend voor de keuze van het niveau van het boekje. De schrijfoopdrachten zijn vaak open genoeg zodat ook een minder geoefende schrijver deze kan maken.
- De deelnemer kan ook kiezen voor het oefenen met één specifieke taalkaart. Bijvoorbeeld het schrijven van e-mails. Jij kan als taalvrijwilliger samen met je deelnemer boekjes kiezen waarin deze taalkaart terugkomt.

Maatwerk d.m.v. de Taalhulp:

- Met behulp van de Taalkaarten kan een specifiek schrijfprobleem worden aangepakt. De vrijwilliger constateert een bepaald schrijfprobleem bij de deelnemer en neemt samen met de deelnemer de bijbehorende kaart in de Taalhulp door. Op de achterkant staan oefensuggesties voor de vrijwilliger.
- In de Taalhulp is ook een extra uitleg te vinden over de begeleiding bij het vergroten van de woordenschat of hulp bij schrijven.

Uitgangspunt 5: gemengde doelgroep

De doelgroep die *Succes!* gebruikt is gemengd. De methode is geschikt voor zowel NT1- als NT2-ers, maar allen zijn mondeling vaardig op niveau A2. De deelnemers zijn allen laaggeletterd en vaak ook laagopgeleid. Hun lees- en schrijfniveau varieert tussen 0+ tot 2F. 0+ betekent dat de deelnemer technisch gealfabetiseerd is (Alfa-B/C).

Ook het uitstroomperspectief verschilt: sommige deelnemers willen hun sociale redzaamheid vergroten en sommige ook hun professionele redzaamheid.

4.2 HOE WERK JE MET *SUCCESS!* ?

Algemene opbouw van elk boekje

OPDRACHT 1

De eerste tekst is altijd een eigen verhaal.

In de Instroom-boekjes wordt dit eigen verhaal (nadat het verteld is door de deelnemer) opgeschreven door de begeleider.

Dit zelf opschrijven is dan nog te moeilijk. In de boekjes voor 1F en 2F wordt de tekst zelf geschreven.

Om de fantasie op gang te brengen staan er bij de opdracht in een denkballon een paar hulpvragen. De opdracht kan hiermee voorbereid worden door samen over het onderwerp en de vragen te praten.

OPDRACHT 2

De tweede leestekst is een luchtige start van het thema: dat kan een tekst op een internetforum zijn, een nieuwsberichtje of een verhaal dat past bij het thema.

Daarbij staat een lichte verwerkingsopdracht. Het tekstje kan voor het plezier gelezen worden en is ook bedoeld om de nieuwsgierigheid naar de rest van het boekje te prikkelen.

VANAF OPDRACHT 2

Vanaf dit punt tot en met opdracht 10 is er een *afwisseling van lezen en schrijven*.

LEESOPDRACHTEN

In de leesopdrachten worden verschillende leesstrategieën geoefend, variërend van zoekend lezen tot intensief lezen van een hele tekst. Wat er geoefend wordt, hangt ondermeer af van de tekst en het niveau van de deelnemer. Volg de instructie bij de opdrachten; dan komen de verschillende leesstrategieën vanzelf aan bod.

SCHRIJFOPDRACHTEN

De schrijfopdrachten borduren soms voort op de inhoud die vooraf is gegaan, maar kunnen ook gedaan worden zonder die voorafgaande opdrachten. De deelnemer schrijft eigen teksten. Bespreek vooraf samen wat hij wil schrijven. Naast de opdracht staan bij sommige opdrachten in een denkballon een paar sturende vragen. Gebruik die en andere om het denkproces op gang te brengen.

Bespreek als de tekst klaar is samen het resultaat. Daarvoor geldt de volgende algemene leidraad:

1. Begin altijd met een compliment.
2. Vraag aan de deelnemer hoe hij het vond gaan, wat goed ging, waar hij over twijfelt of wat hij lastig vond.
3. Kies (samen met de deelnemer) maximaal één element of fout uit de tekst om aan te gaan werken. In de Taalhulp kunt u zien hoe u dat kunt doen.
4. Kies zo nodig een bijpassende Taalkaart uit de Taalhulp.
Laat zaken terugkomen die ook al bij eerdere opdrachten opvielen; laat het besprokene weer toepassen in een volgende opdracht. Doe dit meteen op dat moment of een volgende keer. Bereid in dit laatste geval de feedback die u wilt geven met behulp van de Taalhulp thuis voor. Meer informatie over feedback geven bij schrijfvaardigheid staat op pagina 61.

OPDRACHT 4

Dit is een leestekst die dicht bij de belevingswereld van de deelnemer staat.

Hij begint met een oriënterende opdracht. Dit gebeurt o.a. door een focus op titel en tussenkopjes, maar ook door een eenvoudige zoekopdracht, het volledig uitschrijven van de titel etc. In de opdrachten daarna worden verschillende leesstrategieën geoefend, variërend van zoekend lezen tot intensief lezen, leidend tot detailbegrip. Laat de deelnemer de tekst zelf stil lezen en ondersteun hem alleen bij het uitvoeren van de serie opdrachten.

OPDRACHT 10

Bij deze opdracht leest de deelnemer een vrijwel volledig authentieke tekst, zoals hij die in het echt kan tegenkomen.

De tekst is dus in de meeste gevallen boven het niveau van de deelnemer.

De opdracht erbij is gericht op het zoeken van informatie, het vlot inschatten om wat voor soort tekst het gaat etc. en niet op detailbegrip. Volg de opdracht en laat de deelnemer de tekst dus niet intensief lezen.

OPDRACHT 11

Dit is een spreekopdracht, waarbij geoefend wordt met meer formele en cognitief veeleisende spreektaken.

De deelnemer oefent bijvoorbeeld met een gesprek met een leidinggevende, deelname aan een discussie, een mening geven (op basis van feiten), nuanceringen aanbrengen in een verhaal of een mening, een kort voorbereid verhaal vertellen, iets uitleggen of instructie geven, een verslag uitbrengen, een discussie voeren, iemand overtuigen etc. Suggesties voor richtvragen, om het denkproces op gang te helpen, staan in een denkballon bij de opdracht.

OPDRACHT 12

De laatste opdracht is een *woordspel of puzzel*.

Stappenplan bij Succes!

